

Csak a változás állandó, avagy a gyakorlat azt mutatja, hogy mégsem mindig?

A biotechnológiai találmányok szabadalmazhatóságának megítélése a szabadalmi hivatalok gyakorlatában

Farkas Szabolcs, Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala

A szabadalmazhatóság alapfeltételei:

- találmány legyen a technika bármely területén
- új
- feltalálói tevékenységen alapuló
- iparilag alkalmazható
- ne legyen kizárva az oltalomból
- megfelelően feltárt
- igénypontokban egyértelmű oltalmi kör a leírással összhangban

Biológiai anyag lehet találmány?

TRIPS egyezmény (1984), Biotechnológiai Irányelvek (98/44) beültetése az ESZE-be és az EU tagországok nemzeti szabadalmi törvényeibe:

Izolált (akár emberi testből) vagy más műszaki eljárással előállított biológiai anyagra vonatkozó találmányok szabadalmazhatóak, még ha a természetben korábban elő is fordultak.

Vagy mégsem? - USA

35 U.S.C. 101 Inventions patentable.

„Whoever invents or discovers any new and useful process, machine, manufacture, or composition of matter, or any new and useful improvement thereof, may obtain a patent therefor, subject to the conditions and requirements of this title.”

Gyakorlat:

Bizonyos megoldások, amelyek a természet termékeinek tekintendők (pl. tudományos alapelvek, matematikai képletek) nem szabadalmazhatók.

Myriad - BRCA1-BRCA2

Több tízezer DNS szekvenciára vonatkozó szabadalom (2005-ben csak humán DNS-re 4000 szabadalom vonatkozott) az USA-ban

Myriad szabadalmak:

Diagnosztikai teszt a BRCA gének mutációira emlőrák és petefészekrák hajlam kimutatására

2010. Elsőfokú bíróság:

Természeti törvényekre vonatkozik, amelyek nem tekinthetők találmánynak

2011. Másodfokú bíróság:

A gének megkülönböztethető formáját alkalmazzák, nem úgy ahogy az a természetes formájában előfordul, szabadalmazható

2012. Legfelsőbb bíróság:

Visszaküldés a másodfokú bíróságra a „Prometheus döntés” figyelembevételére:

Gyógyszeres kezelés optimalizálására vonatkozó eljárás nem szabadalmazható, mivel az csak bizonyos természeti törvényekről nyújt információt.

Újdonság

Genetikai források – hagyományos tudás

Biotechnológiai irányelvek [(27) *preambulum*]:

Ha egy találmány növényi vagy állati eredetű biológiai anyagon alapul vagy ilyen anyagot használ fel, a szabadalmi bejelentésnek **szükség esetén** tartalmaznia kell az anyag földrajzi származási helyére vonatkozó adatokat, **ha az ismert**; mindez nem érinti a szabadalmi bejelentés intézését vagy a szabadalmi oltalomból eredő jogok érvényességét.

- Nem kötelező érvényű követelmény
- Technika állásának ismertetésénél nem követelhető meg a technika állásának teljes mértékű feltárása

Újdonság:

Abszolút újdonság követelménye:

Térbeli, időbeli, nyelvi korlátok nélkül

Hagyományos tudásra vonatkozó adatbázisok használata

Magyarország:

EPOQUE adatbázisok:

TCM: Hagyományos kínai orvoslásra vonatkozó kínai szabadalmi leírások

XPTK: Indian Journal of Traditional Knowledge, MAPA (Medicinal and Aromatic Plants Abstracts)

SZTNH

MIE 2012. május 10-11.

Ipari alkalmazhatóság

- Egy találmány iparilag alkalmazható, ha az ipar vagy a mezőgazdaság valamely ágában előállítható illetve használható (*Szt. 5.§*)
- A gén szekvenciájának vagy részszekvenciájának ipari alkalmazhatóságát a szabadalmi bejelentésben fel kell tárni (*Szt. 60. §(1) bek.*).
- Önmagában egy DNS-szekvencia - funkciójának feltüntetése hiányában - nem tartalmaz semmiféle műszaki információt, és ebből kifolyólag nem szabadalmazható találmány (*Biotech. Irányelvek (23) preambulum*).
- Azokban az esetekben, amikor egy gén szekvenciáját egy fehérje vagy fehérjerész előállítására használják, a találmány akkor felel meg az ipari alkalmazhatóság követelményének, ha pontosan meghatározzák, hogy mely fehérjét (részt) állítják elő és annak mi a funkciója (*Biotech. Irányelvek (24) preambulum*).

EPO joggyakorlat:

- kutatási eszközként való alkalmazás a fehérje specifikus funkciójának meghatározására nem elegendő
- legyen közvetlenül levezethető a gyakorlati alkalmazás anélkül, hogy további kiterjedt kutatást kelljen lefolytatni.
- Elegendő lehet a szekvenciahomológia igazolása, (akár kizárólag bioinformatikai eszközökkel) olyan rokon vegyületekkel, amelyeknek a funkciója ismert.

Human Genome Science Inc. - neutrokin- α *(EP 0939804 B)*

A TNF (tumor nekrozis faktor) ligandum szupercsalád tagjaként azonosították kizárólag bioinformatikai eszközökkel.

Funkcióra vonatkozó adatokat nem közöltek. A rokon molekulák alapján a lehetséges funkciók terjedelmes listáját határozták meg.

```
GLSDGEWQLVNLVWGRVEADIPGEGQEVLIQLFRGHPETI
GLSDGEWQLVNLVWGRVEADIPGEGQEVLIQLFRGHPETI
GLSDGEWQLVNLVWGRVEADISGEGQEVLIQLFRGHPETI
GLSDGEWQLVNLVWGRVEADVAGEGQEVLIQLFRGHPETI
VLSDAEWBLVNLVWGRVEADVAGEGQDILIRLFRGHPETI
GLNDGEWQLVLTWVGRVESDLAGEGHAVIDRFRSHPETI
ELSDGEWQLVLDITRVEKRLPEEGHEVIRLFRGHPETI
----TEWEHVNRYWAVVEPDIPAVGLAIIILRFRKHETI
----ADFDAVLRGWPVEADYTTMGGLVITRFRKHETI
glldgewqlvlnvwgrveadi-gbgeqevliqlfrghpeti
```


Iparilag alkalmazható?

**EPO Műszaki
Fellebbezési Tanácsa:**

Az általános szakmai tudást is figyelembe véve a bejelentés elfogadható módon bemutatta a molekula felhasználhatóságát.

**UK: első és másodfokú
bíróság:**

Sem a szabadalom, sem az általános szakmai ismeretek alapján nem határozható meg egyetlen olyan betegség vagy állapot sem, ahol a neutrokin- α diagnosztizálásra vagy kezelésre alkalmazható lenne

Legfelsőbb Bíróság (2011. nov.):

- Felettből kívánatos, hogy az összes nemzeti bíróság és az EPO hasonló módon értelmezze az EPC rendelkezéseit, és ott, ahol a tanács több döntésénél is egy egységes megközelítési módot alkalmaz, ezt a nemzeti bíróságok is kövessék.
- Egy adott terápiás hatás bemutatásához olyan különösen nagy pénz- és időigényes kísérletek és klinikai vizsgálatok lennének szükségesek, amelyek hátrányosak lennének a biotechnológiai ipar szabadalmaztatási tevékenységére.

Oltalom terjedelme

génszekvenciák - abszolút termékoltalom?

Németország:

- Ahol a találmány egy **humán gén szekvenciájára** vagy **részszekvenciájára** vonatkozik, annak **alkalmazását** (amely vonatkozásában az ipari alkalmazhatóságát a funkció megjelölésével ismertetni kell a bejelentésben) a szabadalmi igénypontnak tartalmaznia kell
- Nemzeti úton tett bejelentések: korlátozott oltalmi kör
- EPC hatályosított szabadalmak: bővebb oltalmi kör

Oltalom tartalma

- Ha a találmány tárgya genetikai információt tartalmazó vagy abból álló termék, az oltalom kiterjed arra az anyagra is, amelyben a termék megtestesül, illetve amely a genetikai információt tartalmazza, és **amelyben az ellátja funkcióját.**

[Biotechnológiai Irányelvek 9. cikk; Szt. 20/A.§ (3)]

Monsanto-Cefetra

Monsanto: EP0546090 B (1996) :

- glifozát-rezisztenciát okozó enzim, ezt kódoló DNS szekvencia és a DNS-t tartalmazó glifozát-rezisztens növények
- A glifozát-herbicidet a Monsanto forgalmazta Round Up® néven. A rezisztenciát okozó gént szója növényekbe vitték be (Round Up Ready® növények).

Cefetra :

Argentínában termesztett Round Up Ready® szójanövényekből (nem állt oltalom alatt) készített szójalisztet importált Hollandiába (Monsanto hatályos EP szabadalom).

Hollandia: Bitorlási per

Monsanto:

- a DNS már ellátta a funkcióját (a szójanövényben), és azt újra képes ellátni, ha izolálják a szójalisztból, és ismét egy szójanövény sejtjébe beviszik.
- a hatályos holland szabadalmi törvény szerint (Biotechnológiai Irányelvek elfogadása előtt) a szekvenciára vonatkozó termékigénypont abszolút termékoltalmat biztosít.

Cefetra:

- a DNS molekula a szójalisztben már egy nem élő anyagban van jelen, és ezért nem képes ellátni a funkcióját, azaz az enzimet expresszálni.

Európai Bíróság (C-428/08)

A szabadalmi oltalom nem terjed ki egy olyan gént tartalmazó termékre, amelyben az már a továbbiakban nem látja el a funkcióját.

Etikai kizárások:

- Kialakulásának és fejlődésének semelyik szakaszában sem lehet szabadalmaztatható találmány tárgya az emberi test. *(Szt. 5/A.§ (3) bek.)*
- A találmány nem részesülhet szabadalmi oltalomban **ha hasznosítása a közrendbe vagy a közerkölcsbe ütközik** *(Szt. 6.§ (2) bek.)*, különösen
  - a) az ember klónozására szolgáló eljárás
  - b) az ember csíravonalának genetikai azonosságát módosító eljárás;
  - c) az emberi embrió alkalmazása ipari vagy kereskedelmi célra;**
  - d) az állatok genetikai azonosságát módosító eljárás, ha az szenvedést okozhat az állatoknak anélkül, hogy bármilyen jelentős gyógyászati előnyt nyújtana az emberek vagy az állatok számára;
  - e) a d) pontban megjelölt eljárással létrejövő állat.*(Szt. 6.§ (3) bek.)*

Humán embrionális őssejtek (hESC)

Kizárás:

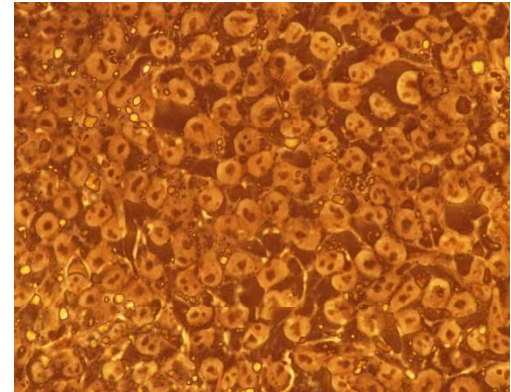
„az emberi embrió alkalmazása ipari vagy kereskedelmi célra”

Hogyan értelmezendő:

- » embrió
- » alkalmazás
- » alkalmazás ipari vagy kereskedelmi célra

EPO: G 2/06 döntés (Warf)

Európai bíróság: C34/10 (Brüstle)

	UK (2003/ 2009)	Német- ország	EPO (G 2/06)	ECJ (C-34/10)	USA/SG
hESC előállítás embrió elpusztításával	X	X	X	X	✓
Az így előállított hESC és alkalmazása	✓ / X	X	X	X	✓
hESC előállítás embrióból annak elpusztítása nélkül	✓	X	X	X	✓
Az így előállított hESC és alkalmazása	✓	X	X	X	✓
Sejtvonalból származó hESC-n alapuló találmányok	✓	X	✓	X	✓

Magyarország:

Kizárás értelmezése EU bírósági döntés alapján:

- hESC-re vonatkozó vonatkozó találmányok nem szabadalmaztathatók
- nem humán őssejtekre és nem embrióból származó humán őssejtekre vonatkozó találmányok engedélyezhetők

Köszönöm a figyelmet !

szabolcs.farkas@hipo.gov.hu